

Üniversite Öğrencilerinde Akran Zorbalığın Belirleme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Üniversite Öğrencilerinde Akran Zorbalığın Belirleme Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32141>

Öz

Üniversite Öğrencilerinde Akran Zorbalığın Belirleme Ölçeği, yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören bireyler arasındaki akran zorbalık davranışları ve bu davranışların yaygınlığını ölçmek amacıyla geliştirme yöntemiyle oluşturulmuş bir psikometrik araçtır. Ölçek, özellikle zorbalık ve bu zorbalığın üniversite öğrencilerinde yol açtığı psikolojik sorunlarla ilişkisini inceleyen kapsamlı bir yüksek lisans tezi çalışması kapsamında geliştirilmiştir (Özkal, 2011). Bu araç, hem zorbalık maduresiyetini hem de zorbalık uygulamasının farklı alt boyutlarda tespit etme yeteneğine sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Akran zorbalık, üniversite öğrencileri, psikometrik ölçek, geçerlik, güvenilirlik, siber zorbalık, yükseköğretim.

Yazarlar

Uğur Ümit Özkal

Amaç

Ölçeğin temel amacı, üniversite ortamında ortaya çıkan çeşitli akran zorbalık türlerini (fiziksel, sözel, sosyal ve siber zorbalık dahil) sistematik bir şekilde belirlemek ve bu zorbalık davranışlarının sıklığını ve yoğunluğunu nicel olarak ölçmektir. Bu araç, üniversite öğrencilerinin hem zorbalığa maruz kalma hem de zorbalık uygulama düzeylerini ölçerek, yükseköğretim kurumlarında zorbalıkla mücadele için önleyici ve müdahale edici programların geliştirilmesine bilimsel bir zemin hazırlamayı hedeflemektedir.

Yapı

Ölçek, çok boyutlu bir yapı olan akran zorbalık yapısını ölçmektedir. Zorbalık, genellikle sistematik ve tekrarlanan bir şekilde güç dengesizliği olan taraflar arasında gerçekleşen saldırgan davranışlar bütünü olarak tanımlanır. Üniversite ortamında bu davranışlar, akademik veya sosyal baskı, dışlama ve özellikle son yıllarda artan siber zorbalık biçimlerini içermektedir. Ölçek, bu farklı zorbalık biçimlerini ölçen alt boyutlara sahiptir.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliğini incelemek amacıyla kapsamlı geçerlik çalışmaları yürütülmüştür. Yapı geçerliğini belirlemek için sıkça kullanılan bir yöntem olan **faktör analizi** kullanılmıştır.

(Büyüköztürk vd., 2009). Faktör analizine başlamadan önce, veri setinin bu analize uygunluğu istatistiksel testlerle kontrol edilmiştir.

Örneklem büyüklüğünün faktör analizi için yeterliliğini değerlendiren **Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi** sonuçları incelenmiştir. KMO değeri .82 olarak bulunmuştur. Bu değer, örneklem büyüklüğünün faktör analizi için yeterli olduğunu göstermektedir. Ayrıca, verilerin çok değişkenli normal dağılımdan gelip gelmediğini kontrol etmek üzere **Bartlett Küresellik Testi** uygulanmıştır. Test sonucunda $\chi^2 = 16051,35$ ($p < 0.01$) değeri elde edilmiş olup, bu istatistiksel olarak anlamlı sonuç, verilerin normal dağılım gösterdiğini ve faktör analizinin uygulanabilir olduğunu teyit etmektedir.

Güvenirlilik

Güvenirlilik analizleri kapsamında çeşitli yöntemler kullanılmıştır. Bunlar arasında, ölçeğin zamana karşı tutarlılığını ölçen **test-tekrar test yöntemi**; iç tutarlılık katsayıları veren **madde-toplam korelasyonları** ve **testi yarılama yöntemleri** bulunmaktadır. Genel olarak ölçeğin iç tutarlılığına ilişkin bulgular, güvenirlilik katsayılarının yüksek olduğunu göstermektedir (Baykul, 2000).

Ancak, güvenirlilik analizlerinde bir istisna olarak **siber zorbalık alt ölçeğinin** iç tutarlılık katsayısı diğer alt ölçeklere göre daha düşük çıkmıştır. Bu durumun, ilgili alt ölçekteki madde sayısının nispeten az olmasından kaynaklanabileceği belirtilmiştir. Ölçeğin yüksek genel güvenirlilik katsayıları, maddelerinin tutarlı olduğunu ve ölçmek istediği yapıyı güvenilir bir biçimde yansıttığını göstermektedir.

Faktör Analizi

Yapı geçerliliğini desteklemek üzere kullanılan **faktör analizi**, ölçeğin temel bileşenlerini ortaya çıkarmıştır. Faktör analizine uygunluk için yapılan KMO ve Bartlett testlerinin olumlu sonuçları (KMO=.82; $p < 0.01$), verilerin yapısal ayrırtırma için ideal olduğunu kanıtlamıştır.

Bu analiz, üniversite öğrencilerinde akran zorbalık çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunu ve ölçek maddelerinin bu farklı boyutlar altında anlamlı bir şekilde gruplandırıldığını göstermiştir. Elde edilen faktör yapısı, ölçeğin teorik temellerini desteklemekte ve zorbalık farklı tezahürlerini (örneğin, fiziksel, sözel, siber) ayrırt edebilme yeteneğini sağlamaktadır.

Araç

Test Type: Geliştirme (Developmental)

Format: Kaynakta derecelendirme bilgisi net olarak belirtilmemiştir, ancak psikometrik ölçeklerin

standart uygulamasına uygun olarak Likert tipi derecelendirme kullanılmaktadır.

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Üniversite Öğrencileri (University Students)

Age Group: Genç Yetkinlik Dönemi (Tipik olarak 18-25 yaş aralığı)

Population Details: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde yürütülen yüksek lisans tezi kapsamında Türkiye'deki üniversitelerde öğrenim gören öğrenciler.

Test Methodology: Bireysel veya grup halinde uygulanan öz bildirim (Self-report) ölçeği.

Anahtar Kelimeler

KMO testi, Bartlett küresellik testi, iç tutarlılık katsayısı, test-tekrar test, psikolojik ölçme, madde-toplam korelasyonu.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor (Not available)

Affiliation Email addresses: Bilinmiyor (Not available)

Correspondence Address: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye (Tez çalışması yürütüldüğü kurum)

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2011 yılında Uğur Ümit Özkal tarafından tamamlanan yüksek lisans tezi çalışması kapsamında geliştirilmiştir. Ölçeğin kullanımı için yazar veya ilgili üniversiteden izin alınması gerekebilir. Tez çalışması, YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişime açıktır. Orijinal teze ait bağlantı aşağıdadır.

Kaynaklar

Özkal, U. Ü. (2011). *Üniversite öğrencileri arasında zorbalık ve zorbalıktan psikolojik sorunlarla ilişkisi* (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. (Tez bağlantısı: tez.yok.gov.tr)

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

Baykul, Y. (2000). *Eğitimde ve psikolojide ölçme: Klasik test teorisi ve uygulaması*. Ankara: ÖSYM Yayınları.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [universite-ogrencilerinde-akran-zorbaligini-belirleme-olcegi-toad.pdf](#)

Üniversite Öğrencilerinde Akran Zorbalığının Belirleme Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçeğin orijinal maddeleri kaynak içerikte sunulmamıştır. Maddeler, Uğur Ümit Özkal (2011) tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinin ekler bölümünde yer almaktadır.

ARABPSYCHOLOGY.COM